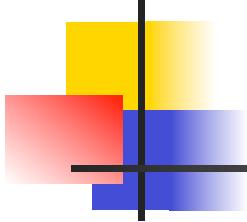

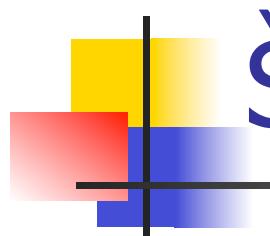
Teorije o međugrupnim konfliktima

Individualističko i grupno stanovište

Pojam među-grupnog ponašanja

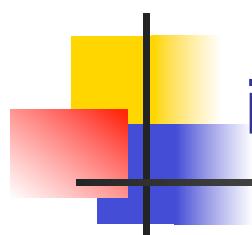
- Ponašanje jednog pojedinca prema drugom pojedincu koji je pripadnik drugačije "vrste" (prema bilo kom kriterijumu razlikovanja grupa)

Šerifovo određenje (1966)

- **Međugrupni odnosi** = odnosi između dve ili više grupa i njihovog članstva.
- Interakcija sa članovima druge grupe **u smislu grupnih identifikacija**

“Kada god pojedinci koji pripadaju nekoj grupi stupe, kolektivno ili individualno, u interakciju sa drugom grupom ili njenim članovima *u smislu svojih grupnih identifikacija*, reč je o slučaju međugrupnog ponašanja”

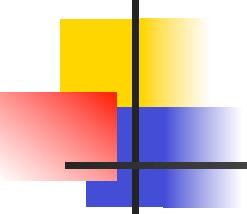

Teorijski kontinuum kojim se može predstaviti interakcija između dvoje ili više ljudi

- Međuindividualno – međugrupno ponašanje

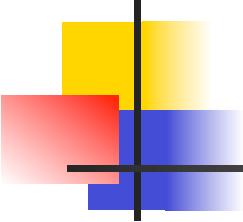
Pojedinci se odnose prema drugima (tuđinskoj grupi):

- ili u pojmovima ličnog identiteta
- ili u pojmovima grupnog identiteta

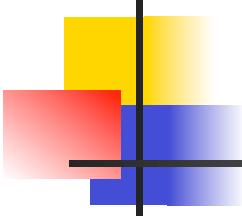
Dva problema sa kojima se suočava socijalna psihologija međugrupnog ponašanja

- Šta određuje da li će se neko ponašati prema drugima na osnovu svog ličnog, odnosno grupnog identiteta?
- Koje su osnovne karakteristike jednog (interpersonalnog), a koje drugog (međugrupnog) tipa ponašanja?

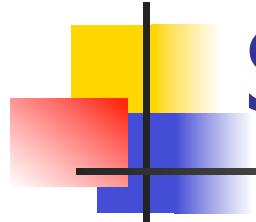
Nekoliko teorijskih odgovora na ova pitanja

- Bave se, pre svega, neprijateljskim i agresivnim aspektima međugrupnog ponašanja - konfliktima
- U modernoj socijalnoj psihologiji možemo pratiti napredovanje od "individualne" ka "socijalnoj" psihologiji međugrupnih konflikata

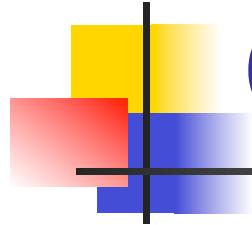
Individualističke teorije

- polaze od opštih opisa psiholoških procesa koji usmeravaju pojedinca nezavisno od uticaja socijalne interakcije i socijalnog konteksta
- Socijalno okruženje čine samo različite okolnosti pod kojima se jednoobrazno odvijaju "bazični" individualni zakoni motivacije ili kognicije

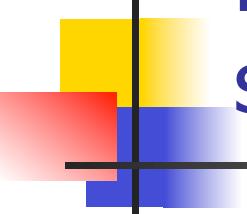
Socijalnopsihološke teorije

- Polaze od pojedinaca u grupama
- (Među)grupno ponašanje – nije ponašanje slučajnih skupova pojedinaca koji na neki volšeban način počinju da se ponašaju jednoobrazno pošto su se nekim slučajem našli u istom ili sličnom psihološkom stanju

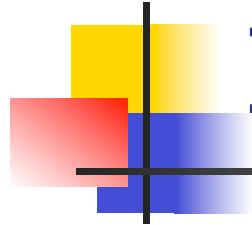
Osnovno pitanje

- Kako objasniti sličnost u ponašanju velikog broja pojedinaca koji su se istovremeno zajedno našli u istoj socijalnoj situaciji?

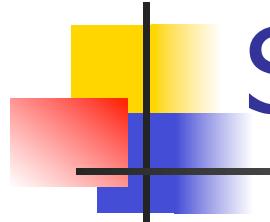
Razlika između individualističkog i socijalnopsihološkog pristupa

- Da li to možemo objasniti polazeći od **univerzalnih psiholoških zakona** koji objašnjavaju individualno ponašanje?
 - Ili treba analizirati uzajamno delovanje ...
 - **psiholoških procesa** koji se odigravaju na nivou pojedinca i
 - **socijalnopsiholoških procesa** koji proističu iz socijalne i psihološke realnosti untargrupnih i međugrupnih odnosa (iz socijalne i psihološke međuzavisnosti pripadnika pojedinih grupa)
- a koji tek u sadejstvu determinišu socijalno ponašanje ljudi?

Individualistički

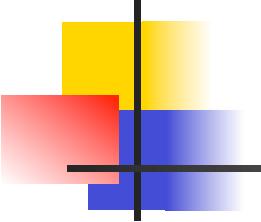
- Frojd: rani socijalni i emocionalni odnosi (u porodici) utiču na motive kasnijeg socijalnog ponašanja pojedinca
- Grupe i međugrupno ponašanje slični su pozornici na kojoj se samo odigrava zaplet koji je negde drugde i nekada ranije postavljen

Socijalno psihološke teorije

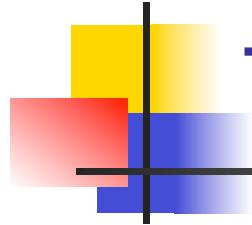
- Opisuju uzročne procese koji se odvijaju u suprotnom pravcu:

Polaze od nekih karakteristika odnosa unutar grupe ili odnosa između društvenih grupa (na pr. postojanje grupnog konflikta) i onda posmatraju psihološke posledice koje ti odnosi imaju za pojedince i koji onda utiču na njegovo socijalno ponašanje

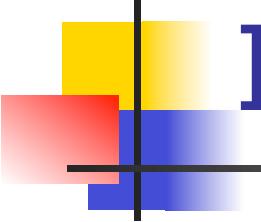
Najuticajnije teorije međugrupnih konflikata

- Instinktivistička shvatanja
- Autoritarna ličnost
- Teorija frustracija-agresija
- Teorija realističnih socijalnih konflikata
- Teorija socijalnog identiteta

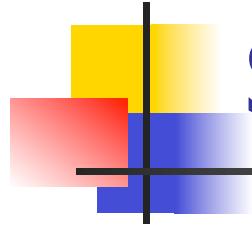
Teorije "instinkta agresije"

- Ne bave se ljudskim socijalnim ponašanjem (spekulacije o evolucionoj prošlosti naše vrste)
- Nisu podvrgnute empirijskoj proveri

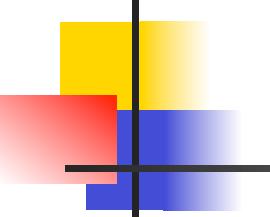
Instinktivistička shvatanja

- K. Lorenc: moćan urođeni instikt agresivnosti važan za održanje vrste
- Kod ljudi je agresivnost cilj za sebe, a ne sredstvo za ostvarenje drugih ciljeva kao kod životinja
- Ljudi se međusobno ne bore zato što su podeljeni u tabore, već su podeljeni zato što postoji potreba za agresivnim ponašanjem
- Kod životinja su se razvile inhibicije agresivnosti prema pripadnicima iste vrste, ali ne i među ljudima

S. Frojd: instinkt smrti

- Instikt smrti (Tanatos): nesvestan motiv (samo) destruktivnosti ; psihološki izraz principa konstantnosti koji vlada u celoj prirodi – živi procesi pokazuju tendenciju ka stabilnosti koja postoji u neorganskom svetu – ka stanju mirovanja
- Agresivni nagon izraz instinkta smrti (težnja ka autodestrukciji, sopstvenoj smrti, projektovana na druga bića)

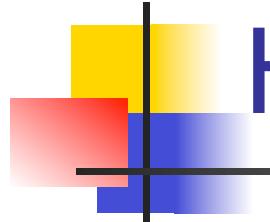

Frojdova teorija međugrupnog ponašanja

- Frojd: "Uvek je moguće okupiti značajan broj ljudi koji će se međusobno voleti sve dotle dok mogu da pronađu neke druge ljude koji im se čine pogodnim metama za otvoreno ispoljavanje svoje agresivnosti"

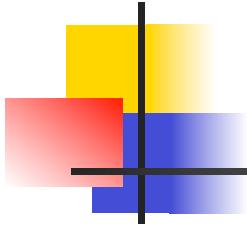
Ključne ideje:

- neizbežnost neprijateljstva prema "nepripadničkoj" grupi
- "pomeranje agresije" koja potiče iz ambivalentnosti ranih emocionalnih odnosa pojedinca prema ocu na nepripadničku grupu
- funkcionalnost ovog neprijateljstva za održanje grupe na okupu

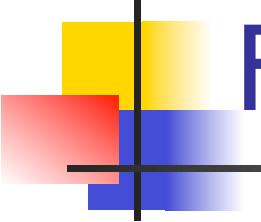
Hidraulički model agresivnosti

- Ana Frojd, H. Hartman
- U organizmu se prirodno stvara i akumulira kako libidinozna, tako i agresivna energija; ako se ne oslobodi putem socijalno prihvatljive akcije, pojaviće se kao rušilačka i destruktivna snaga, napad na druge osobe
- agresivno ponašanje izaziva zadovoljstvo jer znači oslobođanje od tenzije

Varijacije Frojdove “psihologije grupe”

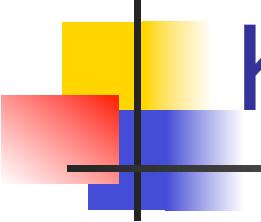
- Ideja “pomeranja agresije” na nepripadničku grupu i funkcionalnost toga za jačanje grupnog identiteta i grupne kohezije
- Kasnije: instinkt agresivnosti (manifestacija univerzalnog principa Tanatosa, instinkta smrti)

Frustracija i agresivnost

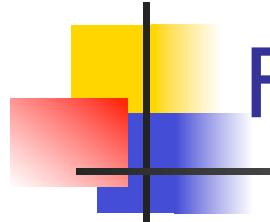
Miler i Dolard (teorija žrtvenog jarca)

- Frustracija = tenzija usled sprečavanja zadovoljenja potreba ili ostvarenja ciljeva; ponovljena frustracija dovodi do gomilanja agresivnosti koja zahteva rasterećenje
- nagomilana agresivnost usmerava se na manjinske grupe (objekti prema kojima je najjednostavnije nekažnjeno usmeriti agresivnost)
- nema urođenog nagona agresivnosti, ali postoji na nasleđu zasnovan fiziološki proces koji dovodi do agresivnosti

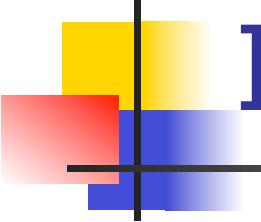
Kritike instiktivističkih teorija

- Nema dokaza da će se agresivno ponašanje javiti bez obzira na situaciju u kojoj se čovek nalazi
- ne dovode sve frustracije do agresivnosti (promena cilja, promena ponašanja)
- Berkovic: pojava agresivnosti ne zavisi samo od urođenog mehanizma reagovanja na frustraciju, već manifestovanje agresivnosti zavisi i od prisustva drugih ljudi
- Frustracija stvara spremnost za agresiju (koja se može steći i učenjem), ali mora da postoji i određena draž koja provokira agresiju (primer sa bokserima)

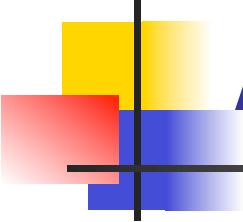
Frojdove postavke o konfliktima

- Neprijateljstvo prema drugim grupama je neizbežno i ono predstavlja *neophodan* uslov grupne kohezije (fatalizam)
- Dokazi iz političke istorije sveta ukazuju samo na to da je *povećanje* neprijateljstva prema drugima povezano sa *povećanjem* unutargrupne kohezije

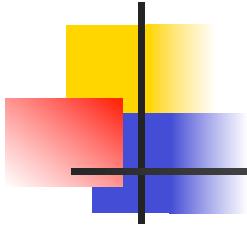
Individualistička postavka

- rani emocionalni odnosi se verno odslikavaju na kasnije socijalno ponašanje odraslog pojedinca i izvan porodice
- priroda ranih odnosa je "bazična" i nepromenljiva – neosetljiva na socijalne i kulturne promene
- emocionalna osnova međugrupnih odnosa ostaje konstantna, ma kakvi da je priroda socijalnih, ekonomskih, istorijskih i kulturnih odnosa između grupa

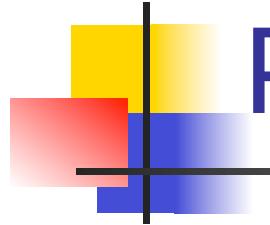

Autoritarna ličnost

- Adorno i dr. 1950
- Prvi interes za tumačenje antisemitizma proširio se na istraživanje opštijih korelata predrasudnosti prema "drugima"
- Sindrom "autoritarne" i "etnocentričke" ličnosti – povezane sa nizom drugih socio-političkih stavova

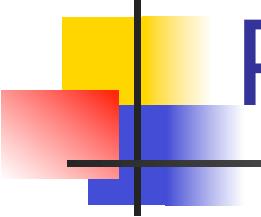

- Rana socijalizacija u porodici (razrešavanje emocionalnih problema) osnova sindroma autoritarne ličnosti
- utiče na stanovišta pojedinca u mnogim oblastima – od bliskih porodičnih i seksualnih odnosa, odnosa prema drugim ljudima, religiji, socijalnoj i političkoj filozofiji

Pojam “etnocentričke ličnosti”

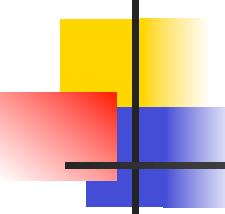
- Psihološki procesi koji generalno produkuju izrazito neprijateljstvo prema “nepripadničkim” grupama – tj. određen **tip ličnosti**
- Prepostavka: u **pojedinim** kulturama različita učestalost etnocentričkih obrazaca ponašanja, tako da se neprijateljstvo prema “nepripadničkim” grupama može povezati sa određenom nacionalnom pripadnošću

Prepostavke koje slede:

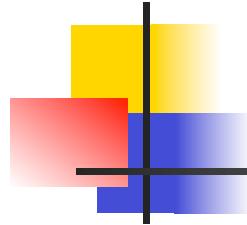
- neki ljudi će biti izrazito etnocentrički nastrojeni u velikom broju različitih situacija
- ovakva nastrojenost se manifestuje u neprijateljstvu prema “nepripadničkoj grupi”
- njihov broj varira od jedne do druge kulture

Kritika:

Dokazan sindrom autoritarne ličnosti, ali ne i njegova nužna povezanost sa odnosom prema drugim grupama

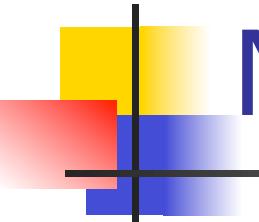
- U nekim kulturama postoji grupna homogenizacija povezana sa neprijateljstvom prema drugima, a da nije raširen autoritaran i etnocentrički tip ličnosti
- Može postojati vezanost za grupu bez manifestacije neprijateljstva prema drugim grupama
- Promene u masovnom ispoljavanju neprijateljstva prema "nepripadničkim" grupama bolje se mogu predvideti na osnovu trenutnih socijalnih, ekonomskih i političkih uslova

Istraživanje rasnih predrasuda u Južnoj Africi (Pettigrew, 1958)

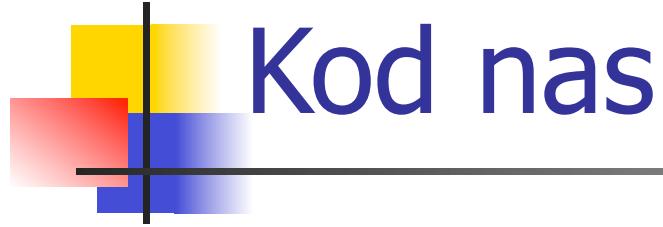
Tri skale stavova (belci u Južnoj Africi)

- F-skala (meri etnocentrizam)
- C-skala (konformizam)
- A-skala (anti-afrikanizam)

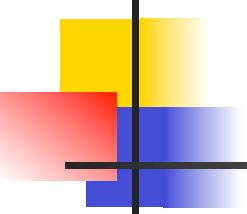
Nalazi:

- C skala isto toliko uspešna u predviđanju predrasudnosti prema crncima kao i F-skala
- belci rođeni u Africi predrasudniji, ali ne i autoritarniji nego oni izvan Afrike
- pripadnici Nacionalističke partije predrasudniji, ali ne i autoritarniji od onih koji to nisu
- Afrikaneri ujedno više anticrnački nastrojeni i autoritarniji od drugih a, kada se oba uzroka ujednače po skoru na F-skali (etnocentrizmu), i dalje pokazuju značajno više neprijateljstva prema crnim

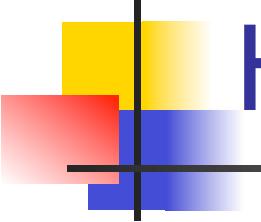
Kod nas

- Rot i Havelka, Cvijić, Dvorniković, Džadžić,
- Violentni tip Dinarca

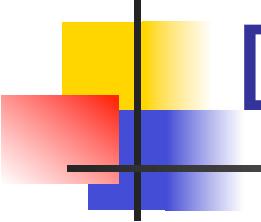
Teorija (hipoteza) frustracija-agresija (Dollard i dr., 1939)

- Frojdova tradicija – traganje za objašnjenjima u smislu *opštih* zakona ljudske motivacije
- Direktna primena psiholoških zakonitosti na objašnjenje socijalnih fenomena
- Mehanizam pomerene agresije

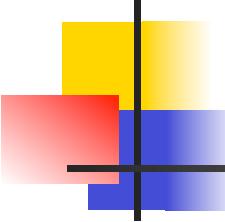
Hipoteza (Dollard i dr. 1939)

- Frustracija (osujećenje u postizanju cilja ili zadovoljstva) *dovoljan* i *neophodan* uslov za pojavu agresivnosti
- Agresija uvek posledica frustracije
- Nije eksperimentalno dokazana ali važne implikacije za tumačenje međugrupnog neprijateljstva

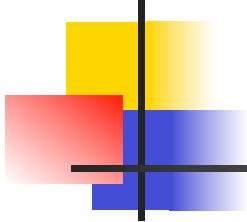
Dollard: pomeranje agresije

- analiza rasnih i klasnih odnosa na Jugu Amerike
- nemački stavovi prema Jevrejima (dugoročna frustracija posle Versajskog ugovora)
- frustracije modernog sveta – objašnjenje nasilja
- Berkowitz, 1962, '65, '69) – međugrupno ponašanje u vreme crnačkih nemira u američkim gradovima
- Gurr, 1970: mehanizmi frustracija-agresija i pretnja-agresija osnovna motivaciona veza između relativne deprivacije i potencijalnog kolektivnog nasilja

Miller, 1941

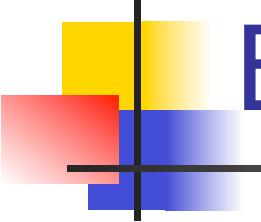
- Teškoće dokazivanja prvočitne verzije teorije da je frustracija dovoljan i neophodan uslov agresije
- Pojašnjenje teorije: frustracija stvara podstrek za mnoge različite odgovore od kojih je jedan – podstrek ka nekom obliku agresivnosti
- Podstrek – nije moguće dokazati
- Nije otklonilo teškoće proveravanja hipoteze

Primena na intergrupno ponašanje

- Miler:

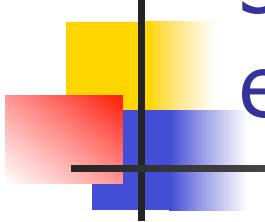
Frustracija koja stvara podstrek za agresiju ispoljiće se u ponašanju **samo ako ne postoje alternativni odgovori**; u suprotnom, ona se neće ispoljiti ili će se premestiti sa prvobitnog cilja (agenta frustracije) na neki drugi cilj koji je na raspolaganju.

Berkovic - modifikacija

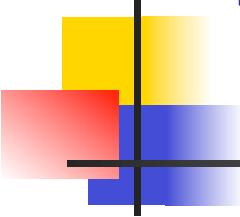
Svrha:

- da proširi pojam frustracije
- da objasni izbor cilja agresije
- Frustracija (uključuje i razočaranje usled neispunjениh očekivanja) ---- pojava ljutnje ---- otvorena agresija (samo ako postoji dostupan cilj koji je prethodnim učenjem prepoznat kao takav)
- Na osnovu ovog tumačenja: Gurr – naglašava **percepciju deprivacije** (subjektivni doživljaj)

Eksperimenti koji ukazuju na ulogu socijalnih i kognitivnih (a ne samo emocionalnih) faktora

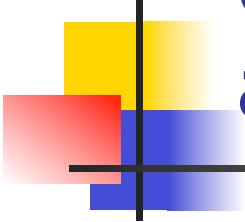
- Instrumentalnost agresije – za postizanje određenih ciljeva
- Bandura i Walters, 1963 – agresivnost odgovor naučen u toku socijalizacije
- Instrumentalnost, a ne frustracija = preduslov agresivnosti

Studije koje ukazuju na ulogu opažene *legitimnosti* ispoljavanja agresije

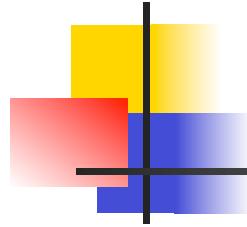
Pojam *legitimnosti agresije* – ključan za razumevanje međugrupnog ponašanja:

- determiniše ispoljavanje ili inhibiranje agresije nezavisno od postojanja frustracije
- u mnogim socijalnim situacijama postoji socijalni konsenzus u pogledu opažene legitimnosti agresije – zasnovan na široko prihvaćenoj socijalnoj normi
- = omogućava *prelaz* od *različitih* pojedinačnih motivacionih stanja (uključujući frustracije) na uniformne, *zajedničke*, karakteristike individualnog ponašanja u međugrupnoj situaciji

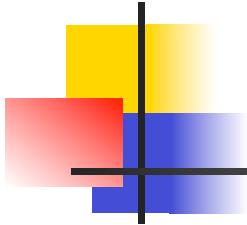
Eksperimentalna istraživanja koja dokazuju ulogu opažene legitimnosti agresije

- istraživanja reakcije na frustraciju:
agresija se ne/ispoljava zavisno od odnosa sa agentom frustracije (na pr. žena, dete, invalid, stariji)
- izazivanje agresije u situacijama kada nema neposredne prethodne frustracije:
Milgamovi opiti, ponašanje prema modelu

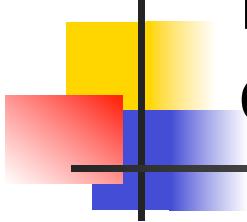

Zaključak

- postojanje ili odsustvo agresivnog ponašanja kod ljudi u sličnoj socijalnoj situaciji, umesto sličnošću unutrašnjih emotivnih stanja, može se objasniti uticajem *socijalno determinisanim i zajedničkim percepцијама легитимности испољавања агресије у датој ситуацији.*
- Ne mora da postoji isto motivaciono stanje u isto vreme
- Primeri: rat u Bosni, Kosovo posle 1999 i sl

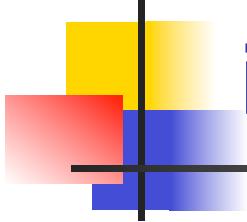

- agresija se ne ispoljava automatski na stimulus sa kojim se povezuje frustracija (ili relativna deprivacija)
- objekat agresije se "traži i nalazi"
(ne "vidi i uništi", već "traži i uništi")
- ispoljavanje agresije je selektivno
- ova selektivnost je determinisana socijalnim konsenzusom (ko će biti napadnut)
- konsenzus se zasniva na zajedničkoj socijalnoj ideologiji koja ukazuje na *određene ciljeve agresije*

Kako pripadnici neke grupe opažaju i tumače datu situaciju

- Ne prevodi se automatski masovna frustracija (uzbuđenje) u masovnu agresivnost
- Umesto "hidrauličnog mehanizma" akumuliranja tenzije i prelivanja pomerene agresije – **ideologizacija nezadovoljstva**

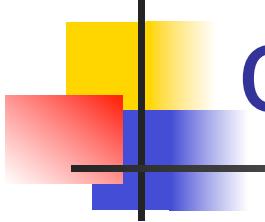

Karakteristike individualističkog pristupa

- Stavovi i ponašanje prema *outgroups* se posmatraju kao načini da se grupa oslobodi tenzija ("ako nema Jevreja, valjalo bi ih izmisliti")
- projekcija, žrtveni jarci, pomeranje agresije

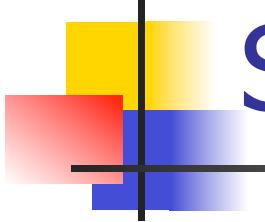

Grupna perspektiva

Kritika individualističkog objašnjenja

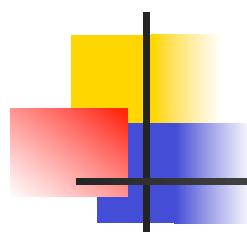
- Frustracija-agresija
 - Autoritarnost
 - Emocionalna stanja i lične crte pojedinca
-
- Agresija = individualno ponašanje
 - Generalizacija od socijalnih odnosa u kojima dominira lični identitet na socijalne odnose u kojima je dominantan socijalni identitet

Grupna perspektiva

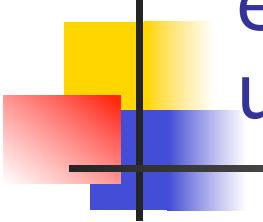
Sherifovi, 1966

- Formiranje grupe zavisi od uzajamne **kooperacije i privlačnosti** između pojedinaca koji zavise jedni od drugih u zadovoljavanju potreba
- **Međugrupno neprijateljstvo i diskriminacija** su odraz kompetitivnih odnosa između dva takva kolektiva koji nastaju usled suprotstavljenih interesa
- **Rešenje međugrupnog konflikta** zahteva kooperaciju dveju grupa oko postizanja "nadređenih" ciljeva

Šerifovi terenski eksperimenti

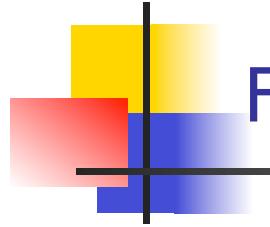
- U središtu pažnje **istorija** određene vrste odnosa između grupa:
- Kako razvoj grupnih odnosa utiče na ponašanje i stavove ljudi koji im pripadaju?
- Istraživanja (terenski eksperimenti) međugrupnih konflikata i saradnje

Sherif and Sherif, 1966 eksperimenti sa dečacima u letnjim kampovima u SAD

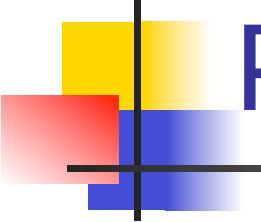
Četiri faze:

1. Učestvovanje u zajedničkim aktivnostima = spontano formiranje prijateljstva
2. Podela na dve grupe (različite sobe, aktivnosti...); bliski prijatelji svrstani u različite grupe
Grupe se sponatno strukturaju (statusne razlike, uloge, zajedničke norme)
3. Organizuju se kompetitivne igre i aktivnosti (ili-ili dobitak)
Razvija se otvoreno neprijateljstvo i izvan takmičenja
4. Nadređeni zajednički cilj koji se može postići samo udruženim naporima

Funkcionalna teorija međugrupnog ponašanja

- Kada su pojedinci u situaciji da imaju **zajednički cilj** – kooperativna međuzavisnost
- Kada postoji **objektivan konflikt interesa** među grupama (neusklađeni ciljevi:dostupni jednoj samo na uštrb druge) – socijalnopsihološki efekt,i kompetitivna aktivnost, koja vodi do međugrupnog konflikta = vremenom prerasta u neprijateljstvo (agresivnost, negativni stereotip, stvaranje simbola grupnog identiteta i vezanosti za grupu)
- Nadređeni ciljevi – (teže im obe grupe, ali ni jedna ih ne može postići bez učešća druge grupe) = smanjivanje tenzija, vaspostavljanje prijateljstava, mada postoje ostaci neprijateljskih osećanja

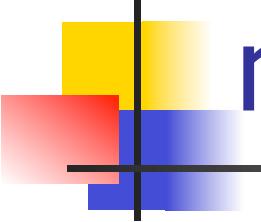

Prateći efekti

- **Negativni stavovi i predstave (stereotipi)**
postaju standardizovani – funkcija da nepripadničku grupu držu na distanci

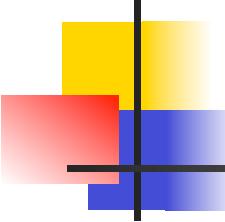
- Međugrupni konflikt jača **solidarnost** unutar grupe

- Jača solidarnost i ponos svojom grupom
(unutargrupna pristrasnost), a druge se potcenjuju i diskriminišu

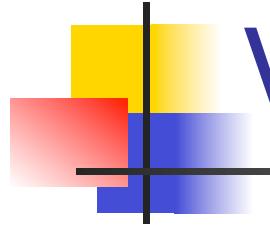
Funkcionalna teorija međugrupnih konflikata

- Funkcionalna međuzavisnost (pozitivna ili negativna) između pojedinaca i grupa u postizanju ciljeva direktno vodi kooperaciji ili kompeticiji i proizvodi solidarnost ili konflikt.

Implikacije

- nalazi nisu neočekivani
 - a. metodološki doprinos (eksperimentalna demonstracija razvoja odnosa između rivalskih grupa)
 - b. meta-teorijski doprinos (druga vrsta teorije – ponašanje dečaka nije proizvod njihovih poremećenih emotivnih stanja, već pripadnost grupi i međugrupni konflikt stvara jedinstveno i predvidljivo socijalno ponašanje; kompeticija za stvarna dobra, a ne relativna deprivacija)

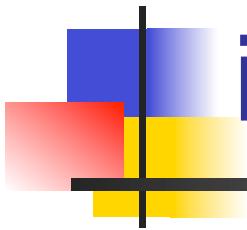

Validacija teorije

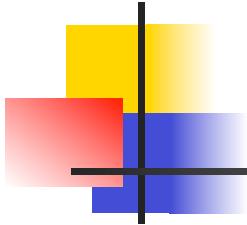
Pitanje:

- Da li je konflikt izazvan samo postojanjem **otvorenog konflikta interesa?**

- Da li postoji neka karakteristika grupnog pripadništva koja bi dovela do sličnih efekata i **kada ne postoji** objektivan konflikt interesa?

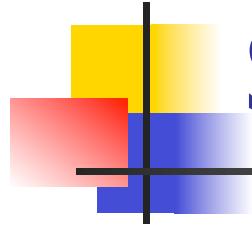

Teorija socijalne kategorizacije i socijalnog identiteta

- Kada su dečaci došli u kamp već podeljeni na grupe, neprijateljstvo je manifestovano i pre uvođenja konflikta interesa, **samo zbog svesti o prisutnosti rivalske grupe** – ukazuje na postojanje drugih, dodatnih uslova za nastanak neprijateljstva i tenzije

- Grupe se ponašaju *kao da* su im interesi u konfliktu ili da očekuju da budu u situaciji kompeticije, mada o tome još nema nagoveštaja

Socijalna kategorizacija

- Kognitivna podela ili klasifikacija pojedinaca u različite grupe

- Neusklađivi ciljevi ne vode nužno konfliktima
- Socijalna kategorizacija *per se* dovoljna za pojavu međugrupne diskriminacije
- Članstvo u pripadničkoj ili nepripadničkoj grupi **samo za sebe dovoljno da se razvije međugrupna kompetitivnost** U ovoj kulturi - postoji tendencija kompetitivnosti čiji je cilj pobeda **po sebi** (i kada nema konflikta interesa)

Na primer: sportske igre, rat zvezda

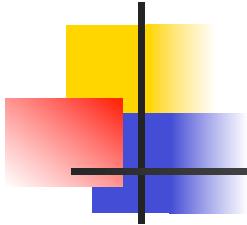
- Cirkularno objašnjenje: grupe se takmiče jer su u našoj kulturi odnosi po prirodi kompetitivni

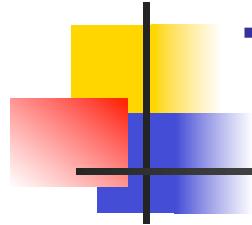
Turner, 1975

Može se postaviti kontinuum (kao teorijski ekstremi):

- Grupe mogu biti sukobljene **zbog objektivnih razloga**, stvarni dobici i gubici (hrana, teritorija...)
- Jedini motiv grupnih takmičenja može biti **promena u relativnoj poziciji grupa** (rezultat sam po sebi, izvan međugrupne situacije, nema vrednost)
- To se naziva **socijalna kompeticija**

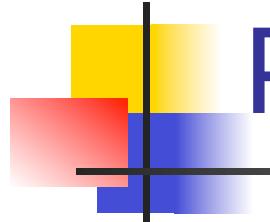

- “Realnost objektivnih konflikata” naspram “realnosti socijalne kompeticije”:
- dobiti objektivni dobitak ili tek “biti bolji” od drugih

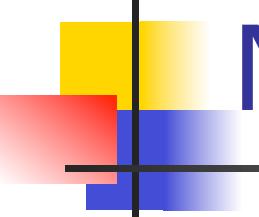
Tajfel, 1970, 1971

- Međugrupna predrasudnost i diskriminacija u odsustvu:
 - objektivnih dobitaka
 - otvorene kompeticije
 - prethodne istorije neprijateljstva

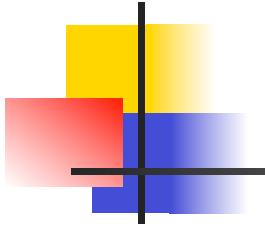
Paradigma “minimalne grupe”

- Eksperimenti:
- subjekti podeljeni na dve grupe prema nekom nevažnom kriterijumu (preferencija slikara) ili sasvim slučajno
- dovedeni u situaciju da donose odluke u pogledu raspodele nagrada drugoj dvojici subjekata koji su definisani:
 - -ili oba kao pripadnici njihove grupe
 - - oba pripadnici rivalske grupe
 - - jedan kao pripadnik iste, a drugi druge grupe

Nalaz

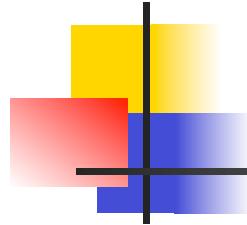
- Poređenje ukupne raspodele pokazalo da postoji konzistentna i jasna tendencija da se **favorizuju pripadnici sopstvene grupe**, čak i ako se ne poznaju
- Da se diskriminišu pripadnici druge grupe
- Pokazalo se da je postići ukupnu razliku između grupa (u korist sopstvene) važnije od ukupnog dobitka (nagrade dodeljivane prema matricama) =
- maksimalna razlika (u korist sopstvene grupe) važnija od maksimalnog profita

Postojala je međugrupna diskriminacija čak i...

- kada nije bio u pitanju pojedinčev sopstveni interes da favorizuje sopstvenu grupu;
- kada nije bilo otvorenog takmičenja među grupama;
- i kada nije bilo ni traga nekoj istoriji ranijih neprijateljstava između grupa

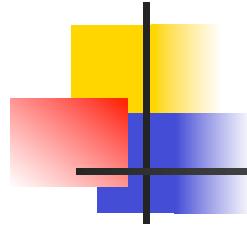
Cilj diskriminacije je jednostavno bio da se uspostavi razlika između grupa u korist sopstvene.

Objašnjenje "socijalne kompeticije"

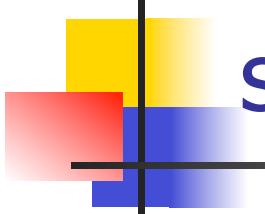
Doise: proces socijalne kategorizacije vodi tome da pojedinci sebe (i druge) vide kao sličnije unutar grupe, a različitije od drugih grupa

Pojačava se : Unutargrupna sličnost – međugrupne razlike

Proces socijalne kategorizacije

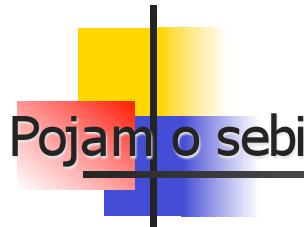
- uslovjava naglašavanje sličnosti između sebe i drugih članova grupe, kao i među pripadnicima suparničke grupe – a, takođe, dovodi do prenaglašavanja razlika između obeju grupa.

Međugrupno ponašanje će poprimiti specifične karakteristike:

- a. **uniformnost ponašanja** svih članova iste grupe u relevantnim socijalnim situacijama;
- b. određeni (**predrasudni**) stavovi, **nediskriminativno** prema svim članovima suparničke grupe i (**diskriminatorski**) oblici ponašanja prema njima.

Kontinuum

Pojam o sebi

Lični pol

Lični identitet

Grupni pol

Socijalni identitet

Opažanje

Idiosinkratičko

← Stereotipno

Ponašanje

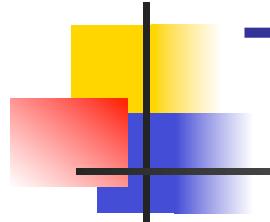
Međuindividualno
(Varijabilno)

← Međugrupno
Unutargrupno
(Uniformno)

Međugrupni odnosi

Socijalna mobilnost

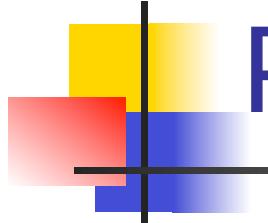
Socijalna promena

Tajfel i Turner

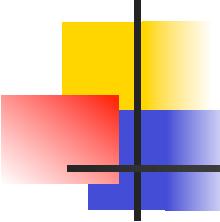
- Uvode pojam socijalnog identiteta da objasne efekte socijalne kategorizacije
- Pojedinci sebe definišu preko pripadnosti socijalnim grupama
- Teže pozitivnoj slici o sebi – pozitivnom socijalnom identitetu

-
- Socijalna kategorizacija *po sebi* stumuliše kod pojedinca proces socijalnog poređenja u svrhu samo-evaluacije
 - Nametnutu socijalnu kategorizaciju (u eksperimentu minimalne grupe) pojedinci internalizuju, identikuju se sa svojom grupom i diskriminušu drugu da bi postigli pozitivnu različitost i pozitivan socijalni identitet (samo-evaluaciju)
 - Samo-evaluativno međugrupno poređenje vodi direktno ka međugrupnoj kompeticiji koja je **socijalno motivisana a ne zasnovana na konfliktu interesa**

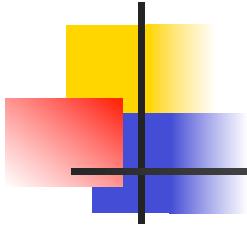
Proces socijalnog poređenja

- zasnovan na motivu da se obezbedi sopstvena prednost davanjem prednosti sopstvenoj grupi,
- uslovjava izbor specifičnih dimenzija na kojima će se to prenaglašavanje odvijati
- to su dimenzije na kojima je sopstvena grupa bolje pozicionirana nego suparnička – što omogućava naglašavanje *relativne superiornosti* sopstvene grupe u odnosu na drugu – tj. maksimiziranje ***pozitivne različitosti*** sopstvene grupe.

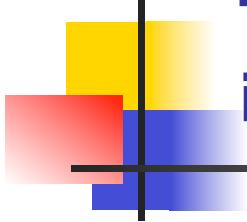
Socijalni identitet

- Predstava o sebi
- “Oni aspekti pojedinčevog identiteta i samopoštovanja koji proističu iz pripadništva grupi”

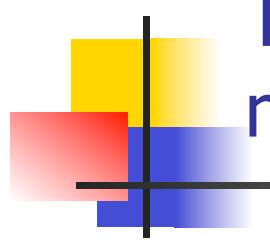
- Način na koji ljudi teže da obezbede *pozitivan socijalni identitet* jeste pod jakim uticajem njihovih subjektivnih percepција *prirode odnosa između grupa u društvu* (subjektivne »konstrukcije socijalne realnosti«)

- U kojoj su meri **stabilni** i **legitimni** ishodi međugrupnih poređenja.

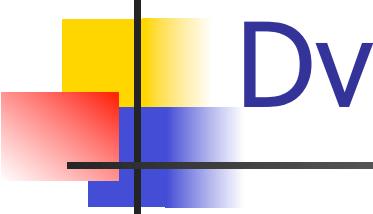
Tajfel: kontekstualizacija teorije socijalnog identiteta

- Tajfel primenjuje ovu teoriju na analizu grupnih konflikata i socijalnih promena u stratifikovanim društvima
- Prepostavka: socijalna stratifikacija je povezana sa statusnim razlikama (moć, prestiž, vrednovanje) između grupa
- Nizak status implicira negativan socijalni identitet.
- Statusne razlike stvaraju **socijalno psihološke** pritiske koji vode ka socijalnoj promeni

Tri glavne strategije (analogija sa makrosocijalnim fenomenima)

- Obnavljanja (podređene grupe) ili zaštite (nadređene grupe) pozitivne različitosti (i pozitivnog socijalnog identiteta)
 1. Individualna mobilnost
 2. Socijalna kreativnost
 3. Socijalna kompeticija

Dve vrste socijalnih uverenja

Kontinuum

- Socijalna mobilnost – napustiti grupu i preći u višu
- Socijalna kreativnost – redefinisati ili reinterpretirati kriterijume poređenja (tako da se **subjektivno** negativna različitost pretvori u pozitivnu)
- Socijalna kompeticija – direktna borba za promenu relativnih oozicija grupa na relevantnim statusnim dimenzijama; ova strategija se može razviti u međugrupni konflikt tamo gde je statusna dimenzija povezana sa nejednakom raspodelom oskudnih resursa (socijalna promena)

